

Írta: Makai Éva

Annácska

Akkor már harmadik hónapja dolgoztam a Gyermekjóléti Szolgálatnál. Pontosan ennyi ideje ugyanis, hogy életbe léptette a gyermekvédelmi törvény a gyermekjóléti szolgálatokat, s a fővárosnak ebben a külső kerületében az elsők közt indult el ez a munka. Bizonyára abban is hasonlítottunk az országban ekkor alakuló, létrejövő gyermekjóléti szolgálatokhoz, hogy a már működő Családsegítő Szolgálat mellett, annak keretén belül kezdtük meg munkánkat. Itt, ebben a külvárosi kerületben mintegy hetvenezer ember él, s talán az átlagosnál is magasabb a munkanélküliség, a szegénység s a gyermeklélekszám.

A rendkívüli történetek mindig rendkívüli időben kezdődnek. Így volt ez most is. Egy január végi péntek délután szinte már csak magam voltam benn a Családsegítőben. Véget ért a délelőtti szupervízió, kollégáim hazamentek, én meg ott voltam az orvosi rendelőből kialakított kétszobányi „intézmény” sötét és hűvös előterében. A prevencióról ábrándoztam, miközben tudtam, hogy igazából inkább tűzoltó munkákat végzünk. A délelőtti szupervízió átbeszélt eseteken tűnődtem, amikor megcsörrent a telefon. A Gondozási Központból kerestek egy „gyermekjólétist”. Egy gyermek ügyében kérnének segítséget. Az édesanyjának, aki fiatal kora ellenére rokkantnyugdíjas volt, naponta vitték az ebédet, de ma nem találták otthon. Mint kiderült, este mentő vitte kórházba. A kislánya, akit egyedül nevelt, most felügyelet nélkül maradt. Igaz, most iskolában van éppen, de helyzete, sorsa megoldatlan. Jóformán fel sem írtam a nevet, a címet, újra csörgött a telefon. Az igazgatóhelyettes hívott Anna iskolájából. Ugyanazt mondta el nagyon zaklatottan, amit már pár perce tudtam. Ő nemcsak Annácska miatt volt zaklatott – így nevezte meg a kislányt –, hanem amiatt is, hogy egyetlen telefonvonalunkon csak mostanra tudott elérni minket. Lassan délutánba fordul az idő, tudunk-e segíteni? – aggodalmaskodott. Mindabból, amit elmondott, látszott, hogy jól ismeri a családot, s hogy az anya kórházba kerülése nem újdonság a kislány életében. Abban kért segítséget, hogy ne kelljen környezetéből kiszakítani a kislányt. Pár évvel ezelőtt még el tudták érni, hogy az édesanya kórházi kezelésének idejére Annácskát „befogadták” a kórházi gyermekosztályon. Most erre nincs esély. Azt sem szeretnék, ha a kislány hetes otthonba vagy intézetbe kerülne. Volt része már mindegyikből. Az előbbinek tulajdonítja mostani tanítónője, hogy ismételnie kellett az első osztályt. Az utóbbi az apa kívánságára történt (most tudom meg, hogy apa is van), aki egy kisvárosban él idős, beteg anyjával. Polgári szolgálatosként dolgozik, s munkabeosztása miatt nem tudja a kislány mindennapos ellátását vállalni, vagy erre az időre magához venni. Láthatóan szereti Annácskát, de nem vállalja semmilyen körülmények között, hogy munkáján változtasson, mert ez veszélyeztetné karkedvezményes nyugdíjaztatását, s már csak három éve van hátra addig.

A tanítónő is szeretne velem beszélni. Pár lényeges információt mond, majd megállapodunk abban, hogy forró dróton maradunk mindaddig, amíg el nem rendeztük Annácska sorsát. Az iskolai gyermekvédelmi felelős is benne van az ügyben. (Vele találkoztam már korábban egy munkaközösségi megbeszélésen, ahová rendszeresen eljárunk kollégáimmal, hogy személyes kapcsolatok alakuljanak ki a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai s a kerületi óvodai-, iskolai gyermekvédelmi felelősök között.) Tőle tudom meg, hogy keresik a kapcsolatot a főváros egyetlen gyermek-krízisszállójával, a Fehér

Hollóval, de próbálkozásuk sikertelen maradt. Ebbe a megoldásba, pedig az apa is belemenne. Megnyugtatom, hogy adják nyugodtan kezünkbe a szálakat, s jelentkezem, ha van valami bizonyos.

Újabb telefon, most az apa keres. Ez mindenesetre megnyugtónak tűnik: annak ellenére, hogy a kislány a válásuk után született, s az elmúlt tíz évben nem igazán tartották a kapcsolatot, felelősséget érez. Fizetni is tudna az ellátásért, elhelyezésért, csak segítségünk. Most már csak az idővel kell versenyt futnom! Annácska négyig van benn az iskolában. Csak ne lenne péntek, hétvége! Régi, szakmai ismeretség alapján próbálkozom a Fehér Holló vezetőjénél. Bár nem kerületi a gyermek, s nincs szerződésük a mi kerületünkkel, talán létrejöhet a dolog, ha az apa tud fizetni, s ha a mi Gyermekjóléti Szolgálatunk ellátja a kislány mellett a szociális munkát (reggel elhozzuk onnan az iskolájába, délután visszakísérjük). Kutyaszorítóban vagyok, nincs szociális asszisztensünk, legfeljebb hajnalban kelek, s utazom két-két órát naponta a munkám mellett. Van más megoldás? Ígérem, hogy beszélek az apával, s visszahívom. Az apa belemenne ebbe a megoldásba, neki sincs sok választása. Sajnálja a kislányt a sok utazgatás miatt, de tán ez még mindig jobb, mint elkerülni az iskolából is.

Telefon az iskolába. Mária, a tanítónő nincs benn, kiment Annácskáék utcájába, a szomszédos családoknál érdeklődik, hátha tudna valaki segíteni. Egy percre meghökkenek, aztán meg is nyugszom. Hiába, ilyen a külváros. Itt a szomszédok s a boltosok még köszönő viszonyban vannak, számon tartják a születéseket és az elhalálozásokat, azt, hogy kivel mi történt. Gyors hír szárnyon jár. Az egész Bodzás utca tudja már, hogy Anna kórházban van, Annácska meg egyedül. Anna szülei ismert, jómódú iparos emberek voltak, őslakók a kertvárosi részen. A családi megbecsülés itt hagyományozódik. A szomszédok még összejárnak, segítenek egymásnak. Mária, a tanítónő hív, hogy Teréz mama, a „szembeni szomszéd” befogadná Annácskát. Anna családját is jól ismerte, több mint harminc éve lakik itt. A kislány is bejáratos hozzá. Én is elmondom, mire jutottam a Fehér Hollóval s az apával. Ha Fazekas úr beleegyezik, hogy Anna a szomszédba kerüljön... Az apa is jól ismeri a nyugdíjas Teréz mamát, ezt a megoldást elfogadná. O Teréz mamának is megfizetné, ami jár. Odaadná azt a hatezer forintot, amit eddig havonta küldött Annának. Este oda is tud menni, mindent megbeszélnek. Vigye oda nyugodtan Mária néni Annácskát.

Este én is ott vagyok. Az apa, a tanítónő már elmentek. Barátságos, idős hölgy jön elő a csengetésre, a kutyaugatásra. A ház hátul van a kertben, pici, de takaros. Annácska benn üldögél a szobában, a fotelban, könnyei az ölébe záporoznak. Vékony, törékeny teremtés, csodálkozó dióbarna szemekkel. Hiányzik az Anyu. Beszélgetésünk során lassan feloldódik, már nem sír. Elmondom, ki vagyok, hogy gyakran találkozom nehéz helyzetbe került gyerekekkel, nekik próbálok segíteni abban, amiben szeretnék, hogy segítsek. Bár Teréz mama is jelen van, végig Annácskához beszélek, érezze, hogy fontos nekem a gondja, helyzete, szomorúsága. A táskámból előkerül egy banán, nyújtom felé. Elveszi. Teréz mama éppen arról beszél, hogy Annácska nem akar enni, csak sírdogál. Felírom neki a nevemet s a Gyermekjóléti Szolgálat telefonszámát. Szeretném, ha érezné a szavaimból áradó nyugalmat, biztonságot. Megígérem, hogy holnap az iskolában is megkeresem, így megismerhetem szeretett tanító nénijét is. Teréz mama a kapuig kísér, arcán még mindig az a meglepett csodálkozás, amivel fogadott. Szavakban is kifejezi mindezt, örül, hogy más is törődik Annácskával, bár azelőtt a gyámhatóság nemigen foglalkozott a családdal. Újra megerősítem, hogy én segítő vagyok, s nem a hivatal. Vele is megbeszéltem: rendszeresen fogok jönni, érdeklődni. Segítek, amíg erre szükség lesz. Búcsúzásnál átadom a névjegykártyámat, hogy bármikor elérhessen.

Másnap az iskolában találkozom Máriával, a tanítónővel és Zsókéval, a gyermekvédelmi felelőssel. Mária negyedik éve tanítja Annácskát. Annával, a kislány édesanyjával is nagyon jó a kapcsolata. Életükről szinte mindent tud. Az anya betegsége rendszeres gyógyszeres kezelést, kontrollt igényel. Ha erre nem ügyel, bekövetkezik a baj, mint most is. Az anya maga is tudja, hogy időnként nem ura az állapotának, ezért is osztja meg szinte minden gondját Máriával, s nagyon hallgat tanácsaira. Mária jól ismeri az apát is. Sosem éltek együtt Annával, bár az utóbbi fél évben gyakorta ott volt huzamosabb ideig a férfi. Anna még most is szereti. Eddig Annácska elfogadta azt a helyzetet, hogy kettesben élnek édesanyjával abban a családi házban, ahol Anna szülei is éltek. Most, hogy gyakrabban láthatta az apját, érzelmei összekuszálódtak. Tanulmányi eredménye is sokat romlott. Talán már felfogja, hogy az apa sohasem vállalta őket igazán. (Az anyját a betegsége miatt.) Tudja, hogy havonta küld az apja pénzt. Ha az apja náluk van, kedves hozzá, de édesanyjával gyakran kiabál, hogy olyan lassan mozog. Aznap is veszekedtek, amikor az anyja kórházba került. Az apja úgy ment el akkor este, hogy nem jön vissza. Ha minden kötél szakad, az apa intézetbe fogja adni Annácskát. Nemcsak azért, mert olyan a munkája, hogy csak minden harmadik nap van odahaza.

Mária örül, hogy megoszthatta velem eddigi tapasztalatait, s partnert talált ahhoz, hogy Annácska mindenképpen családban maradjon az ilyen krízishelyzetekben. Búcsúzás után még bemegyek az osztályterembe is, megkeresem a kislányt. Éppen szünet van, Annácska láthatóan örül, hogy betartottam az ígéreteimet.

Harmadnap az apával is találkozom. Negyvenes, középmagas, jó kötésű szikár férfi. Olyan bizalommal kéri segítségemet, mint egy gyerek. Meglep naiv őszintesége, bizalma. Van valami éretlen, gyerekes abban, ahogy engem, a magával szinte egykorú családgondozót kezel. Próbál áthárítani minden gondot, problémát, felelősséget és döntést. (Egy későbbi, hosszabb, életéről szóló vallomásokkal teli beszélgetésen elmondta, hogy „intézetis” volt, onnan vették ki, s csak pár éve tudta meg, hogy – az egyébként zsarnokként jellemzett – „Mutter” nem édesanyja.) Megkönnyebbült sóhajjal nyugtázza, hogy Teréz mama gondját viseli Annácskának, míg Anna kórházban van. A feleségéhez is bemegy ma, s megnyugtatója a kislány sorsáról.

Én is felveszem a kórházzal, a kezelőorvossal a kapcsolatot. Először nem is igazán érti Sass doktornő, hogyan kerülök én (s a Gyermekjóléti Szolgálat) a történetbe. Lassan oszlik a bizalmatlansága, mikor belátja, csak úgy tudok Annácskának segíteni, ha nagyjából tudom, mennyi ideig lesz benn a kórházban Anna. Nincsenek igazán jó hírei. Nagyon rossz állapotban van az anya. Annácska nem találkozhat vele. Nem tudja megjósolni, meddig kell benn lennie, mi várható. A harmadik hét is eltelt Anna bekerülése óta, amikor Annácska találkozhatott az édesanyjával. A dolog nem volt igazán szabályos, de Annácskát nagyon megviselte már a hosszú várakozás.

Már kezdtek jól alakulni a dolgok, amikor az apa felhívott, hogy Teréz mamának váratlanul kórházba kell mennie. Hirtelen jött a hír, s persze megint péntek délután. Mi lesz Annácskával? Ki fogadja be? S mennyi időre tervezzünk? Telefon a kórházba: mi van Annával, folytatódott-e állapotának javulása. A válasz hideg zuhanyként ér: váratlan komplikációk léptek fel, sor került egy beavatkozásra is. Sass doktornő szűkszávú, de szavaiból érezhető, hogy súlyos a helyzet. Mi lesz Annácskával? Pár napom van a helykeresésre. Még egyszer nem kérhetem a Fehér Holló segítségét. (Így is sokáig zavart a helyzet megváltozása, szívességük visszautasítása.) Próbálkozom a Fehér Kereszt Alapítványnál. A napokban olvastam egy cikket befogadó családjaikról. Talán sikerül ilyen családot találnom náluk, s ha szerencsém van, itt a kerületben. Néha a leghetlenebb ötletek szoktak bejönni. Az alapítvány vezetője, munkatársai nagyon készségesek,

segítőkések. Úgy tűnik, nem lehetetlen a dolog. Ha elérhetném az önkormányzatnál, hogy kössenek velük megállapodási szerződést a feladatra, lenne is egy család a mi kerületünkben, pár utcányira Annácskáéktól. Ez maga a csoda – gondolom.

Ám a Hivatal bástyái nem könnyen bevehetőek. A gyermekvédelmi törvény – az átmenet megkönnyítésére érhető okokból – időt adott az új típusú ellátások bevezetésére. A törvény szerint két év múlva már léteznek lesznek a személyes gondoskodás körében alapellátást nyújtó intézmények, de most még semmi sem kényszeríti az önkormányzatokat arra, hogy lépjenek. A pénz mindig iszonyúan kevés, ezért is halogatják a lépéseket, miközben a helyzet a terepen sokszor olyan katasztrofális, hogy az azonnali lépések is elkésettnek tűnnek.

Nem vigasztal az a tudat sem, hogy papíron egy hónapja már Család- és Gyermekvédelmi Központ néven működünk, jobb körülményeket ígér az önkormányzat (pár hónapon belül költözünk), bővül és szélesedik az intézmény tevékenységi köre, lesz gyermekszállónk is. De mit tegyek, ha Annácskának most van rá szüksége? A törvény által felrajzolt, elképzelt gyermekvédelmi háló lyukaktól tátong, lámpással sem találok még a kerületben helyettes szülőt, befogadó családot, nevelőszülőt. Ha volna is alkalmas személy, bizonytalan a kötelezően előírt képzésének finanszíroztatása, majdani foglalkoztatása. A kerületen kívüliekkel pénz szűkében most nem köt szerződést az önkormányzat, hiába is találtam jelentkezőt.

Valószínűleg kétségbeesésemben hívom telefonon a Családvédelmi Csoportot. Keressünk áthidaló megoldást, ha már nem lehet szó szerződéskötésről. Ha valahogy fizetni tudnánk, lehetetlen hogy ne legyen kiskapu! Annácska veszélyben van, hétfőtől nincs hol lennie, segítsetek, hogy ne kelljen kiemelni a környezetéből, iskolájából! Mondjam jegyzőkönyvbe mindezt, hangzik a válasz. S ettől lesz helye hétfőn a kislánynak? -kérdem. A telefon túlsó végén csend. Leteszem én is a kagylót. Nem beszélünk egy nyelven, mást diktál a Hivatal logikája. És a Gyerek?

Munkatársaimmal lázasan latolgatjuk a lehetetlen helyzetet. Hol a kiskapu? Egy másik ügy kapcsán eszünkbe jut egy óvónő, aki segített családba juttatni egy súlyosan veszélyeztetett kisgyermeket. Hátha van ötlete, embere! Hihetetlen szerencsém van gyermekjólétis kollégáimmal. Az elmúlt hónapokban képesek voltak olyan szenvedélyesen dolgozni – sokszor a szinte lehetetlen körülmények ellenére, hiszen az új gyermekvédelmi törvényből még alig-alig működik valami –, hogy hitele, súlya van szavaiknak. S ezek az új kapcsolatok vészhelyzetben működésbe lépnek. Márta, az óvónő visszahív: van egy család, s már beszélt is az anyukával, jöhet Annácska akár már ma.

Még mielőtt én hívhattam volna Esztert, Ő hívott engem ismeretlenül. Szavaiból hihetetlen bizalom és megértés áradt a nehéz helyzetbe került kislány iránt. S irántam is. Tudtam, éreztem, hogy ez a bizalom az óvónőnek, Mártának szól, aki negyedik éve óvó nénije Eszter legkisebb gyermekének. S ez a bizalom az egyik gyermekjólétis munkatársamnak, Ildikónak is szólt, aki nevelőszülőhöz segített ebből az óvodából egy nehéz sorsú fiúcskát. Eszterek is magukhoz vették volna a kisfiút, csak az tartotta vissza őket, hogy egy utcában laktak az alkoholista anyával, s féltek attól, hogy zaklatná a gyermeket. Most úgy érezték, itt az ideje, hogy segítsenek. Négy gyermekük van, két lány, két fiú. Családi házban laknak, egészen közel. A gyerekek is nagyon várják Annácskát, a lányok szobájába bevitték már egy újabb fekhelyet, már tanulóasztala is van a jövevénynek.

Már a történet kezdetén elkövettem, azt hiszem egy visszavonhatatlan hibát: a lakástelefontomat is megadtam Annácska apjának. Akkor ez a lépés elkerülhetetlennek látszott, hiszen péntek délutántól hétfő reggelig meg kellett oldanunk a kislány elhelyezését, s mivel az apa vidéken lakik, csak így tudtunk ez idő alatt kapcsolatban maradni. Az apa

ettől kezdve, amikor csak eszébe jutott, felhívott a legapróbb történések miatt is. Lehetett kora reggel vagy késő este, hétköznap vagy ünnepnap. Onnan tudtam, hogy szolgálatban van, hogy a leghetlenebb időben csörrent meg a telefonom. Tudtam, hogy ma is, s szinte vártam a hívást. Teréz mama kórházba kerülésének hírével hívott az apa. Megkönnyebbülten mondtam, hogy lenne egy család, amelyik befogadná Annácskát. Ma úgyszólván van az iskolában. Tudomásom szerint estére bejön Annácskáért, akkor összehoznám őket.

Eszter fiatalos, meleg tekintetű, kellemes arcú, fiúsan rövid hajú, harmincas nő. Arad belőle a nyugalom. A találkozás mindenkit megnyugtatott. Szombaton az apa már úgy vitte oda Annácskát, hogy ott is maradt. Szinte egy szál ruhában s az iskolatáskával a hátán. Másnap próbált ugyan az apa ezt-azt összeszedni a Bodzás utcai családi házban, de nem igazán volt mit, s amit elhozott, az is jobbra Annáé volt. Eszter szedte össze a gyermekei ruhatárából azt, ami kellett. Igyekeztünk hozzápótolni a Családsegítő ruharaktárából is. Ugyanezen a napon a meghatottságtól szinte sírva hívott fel az apa, hogy ő nem is hitte, milyen jó emberek is vannak, milyen szeretettel fogadták Annácskát már szombaton, s úgy látja, a kislány jól érzi magát a sok gyermek közt.

Hétfőn kora hajnalban csengett a telefon. Szinte félálomban hallottam az apa hadarását: Anna meghalt. A döbbenettől szólni sem tudtam, egyre csak az járt a fejemben, de jó, hogy szombat óta Eszteréknél van Annácska. Az apa arra kért, ne mondjuk el a kislánynak a hírt. Felocsúdtam. Próbáltam meggyőzni, hogy ezt nem tehetjük meg. Ekkor azt kérte, mondja meg Eszter vagy én, ő nem, nem teszi meg. (Az örökös' megfutamodás, villant fel bennem, eddig is ezt tette, mindig kilépett a nehéz helyzetekből.) Meggyőzni nem tudtam. Felhívtam Esztert. Abban maradtunk, hogy megpróbál helyzetet teremteni a beszélgetésre Annácskával. Az esti fürdés után, mikorra kissé elcsitultak a gyermekek, kettesben maradt Annácskával, mód nyílt a beszélgetésre. „Tudod, együtt sírtunk” – mesélte később Eszter. Azaz Annácska nem annyira, inkább csak nézett nagy barna szemeivel. Pedig jobb lenne, ha ki tudta volna sírni magát. Szeretet, féltés, gyengédség volt Eszter hangjában. Nyugtalanították a történetek. Jó volt-e így, hogy ő mondta meg a hírt Annácskának? Az első pillanattól megfogott érzékeny személyisége, s éreztem, hogy nagyon szerető anya és feleség lehet. Most igyekeztem megnyugtatni, biztos vagyok benne, hogy mindent nagyon jól csinált.

Másnap reggel ott van a Családsegítőben a megbeszélte időben. Tekintete most kissé riadt. Szavaimmal s minden mozdulatommal, mosolyommal igyekszem biztatni, erősíteni. Láthatóan veszi a szó nélküli üzeneteket is, s a beszélgetés vége felé már sokkal oldottabb. Szeretnék, ha Annácska továbbra is náluk maradhatna, ők vállalnák. Alig ment el Eszter, Mária jön, Annácska tanítónője. Hosszan latolgatjuk a történeteket, tépelődünk a jövőn. Szerinte Eszteréknél jó helyen lenne a kislány, ha vállalják.

Ugyanezen a napon Annácska keresztapja is felkeresett. Egy dunántúli nagyvárosból utazott fel Pestre, Anna halálhírére. Az apát nem igazán kedvelte, mert amikor Anna és Annácska évekig náluk laktak, csak kihasználta az asszonyt – mondta -, de hosszasan sohasem maradt vele. Féltette Annácskát s a kislány örökségét is. Miután Eszterékkal is találkozott, megnyugodott. Úgy látta, náluk jó helyen van a kislány. Az is meglepte, hogy a fővárosban már működik a Gyermekjóléti Szolgálat, s ennyire törődünk a kislánnyal.

Ugyanaznap estefelé ott ültünk Annácska iskolájában: Mária, a tanítónő, Zsóka, a gyermekvédelmi „felelős, Eszter és a férje, András, Klára, az igazgatóhelyettes, Annácska édesapja és jómagam. Igazi kis team volt ez, bár nem tudatosult akkor ez bennem. A „hogyan tovább” kérdését latolgattuk. Mindnyájan úgy láttuk, hogy családban kell maradnia Annácskának. Az apa már beszélt is Annácskával, hogy maradna-e ebben a családban

mindaddig, amíg ő magához tudja venni. A kislány, aki az előző napokban láthatóan jól érezte magát a népes család feléje forduló szeretetében s nyüzsgő életében, igent mondott. Eszter, András és a gyerekek az első perctől befogadták őt. Mária felajánlja, hogy holnap kimegy családlátogatásra, s kimegyek vele én is. Megkönnyebbült sóhajjal álltunk fel a megbeszélés után: mindnyájan úgy éreztük, Annácska sorsa sínen van.

Ám a Hivatal továbbra is a maga logikája szerint működött. Mikor felhívtam őket a hírrel, hogy meghalt az anya, az első meglepődés, s a „mi van a kislánnyal?”- kérdés után meglepődéssel nyugtázták, hogy fedél van a gyermek feje felett, s van egy család, ahol ott lehet, így tehát nincs közvetlen veszélyben, nincs szükség azonnali intézkedésre,

Eszter óvónő volt korábban (most főállású anyaként van otthon), szívesen elvégezné Andrással együtt a helyettes szülői tanfolyamot. Ám egyelőre alig indultak meg az ilyen képzések, s mivel a gyermekvédelmi törvény hatálybalépése nyomán sok részletkérdés tisztázatlan volt még (leginkább a „ki fizeti a révést?” kérdése, vagy a „ki képez kit?”), ez az út nem tűnt most járhatónak. Elestünk ettől a lehetőségtől, s így Eszterek azoktól a lehetséges támogatásoktól, amik megsegíthették volna helyzetüket. Bár ahogy később végiggondoltam a történeteket, meglepődve állapítottam meg, hogy pénzről mindvégig szó sem esett. Folyvást csak azt latolgattuk, hogyan lehetne Annácskán segíteni, hogyan lehetne meggyorsítani a hivatalos eseményeket.

A legnagyobb gondot az jelentette, hogy az apa vidéken lakott, s a kerületi Hivatal első reakciója az volt, hogy ők itt semmiben sem illetékesek. Különben is az apa szülői felügyeleti joga „feléledt”, innentől kezdve minden eljárás az apa állandó lakóhelyén lesz. Keményen érveltem, hogy tudom mindezeket, de az alapellátás itt kezdődött nálunk az anya kórházba kerülésekor, több mint egy hónapja foglalkozunk Annácskával. Itt, a kerületben él a leendő befogadó család, s itt a ház is, amit Annácska fog örökölni az anyja után. De ki védi az árva vagyont? Annyit sikerült elérnem, hogy felvettek egy jegyzőkönyvet az apával a szülői felügyeleti jog feléledéséről, bár az-apa ugyanitt s ugyanekkor elmondta azt is, hogy Annácska Eszteréknél van, és ő ebben a családban szeretné elhelyezni gyermekét. A jegyzőkönyv felvétele után az ügyet áttették a vidéki kisváros gyámhivatalába. Hogyan történt, nem tudhatom, de a jegyzőkönyv csak nem akart megérkezni.

Mindent megpróbáltam, hogy a két gyámhivatal mielőbb felvegye a kapcsolatot egymással. Néha úgy éreztem magam, mint egy tolmács, amikor közöttük „közvetíttem”. Mintha nem is ugyanarról, s ugyanazon a nyelven beszélénk. A helyieket az sem nyugtalanította, hogy időközben betörték a házba, mondván, az már az apa felelőssége. (A közvetlen szomszéd majdnem megverte az apát, amikor ruháért ment Annácskának, mert szerinte miatta jutott kórházba és halt meg az asszony, mivel igazából sohasem törődött a családjával.)

Az apa intézte a temetés körüli ügyeket. Úgy döntöttek a rokonokkal, hogy hamvasztás lesz, s a szülei mellé temetik el Annát. Eszter hetente hozta Annácskát a Gyermekjóléti Szolgálat pszichológusához. Amikor kettesben maradtunk Eszterrel, a közelgő temetésről beszélgettünk. Érezhetően nagyon feszült volt mindenki ezekben a napokban. Annácska nem beszélt az édesanyjáról, de esténként néha el-elsírta magát. Ilyenkor nem bánta, ha Eszter megsimogatta vagy gyengéd volt vele. Esztert nyugtalanította a közelgő temetés, s az a kérdés, hogy kivel menjen Annácska a temetésre. Az apa arra hajlott inkább, hogy jöjjön Eszterékkal, s majd ott a temetőben találkoznak. De hát mégis az apja – töprengett félhangosan Eszter. Amikor megkérdezte Annácskát, a kislány azt kérte, hogy Eszterékkal mehessen, s a család legkisebb gyermeke is ott lehessen mellette. Az eltelt idő alatt láthatóan ez a hatéves „kicsi” került legközelebb Annácskához, vele játszott legtöbbször, vele mindenről fesztelenül tudott beszélni. Jómagam is tanácstalan voltam. Láttam, hogy a

kislány nagyon ragaszkodik Eszterékhez, mint aki most éli át azokat az élményeket, amit egy átölelő család adhat. Bizonytalan voltam magamban is: elmehetek-e a temetésre, vajon „nem merülök-e túlságosan bele az esetbe”. Egy váratlan fordulat oldotta fel tanácstalanságomat: Annácska kérte, hogy legyek ott. A temetésen a szertartás alatt Annácska Eszter és András között ült, s úgy bújt Eszterhez, mint egy szárnyaszegett kismadár. Eszter átölelve tartotta, ölében a kisebb gyermek ült. Az apa magába mélyedve, egyedül állt a koporsó mellett.

Egy hónap telt el az anya halála óta, amikor sikerült elérnem, hogy a két gyámhivatal megállapodott egymással: itt a kerületi hivatalba hívnak be minden érintettet, s itt veszik fel a jegyzőkönyvet a befogadás szándékáról. Bonyolította a helyzetet, hogy a vagyoni gyámságot a keresztaapa kívánta vállalni, de azért felvették a jegyzőkönyvet. Majd ismét áttették az ügyet vidékre. Lassan már két hónap telt el az anya halála óta, s a történet ismét elakadt a kérdésfeltevés miatt: vajon jogosult lesz-e felvenni a leendő gyám az árvajáradékot és a családi pótlékot. Újabb jegyzőkönyv született a kerületi gyámhivatalban, amelyben nyilatkozott a leendő gyám és a családgondozó, s amellyel egyetértett a leendő vagyonkezelő eseti gondnok.

Három és fél hónappal az anya halála után végre megkaptuk a vidéki gyámhivatal értesítését a családbafogadásról szóló határozat jogerőre emelkedéséről. Arról mindeddig egyik Hivatal sem érdeklődött, hogy ki etette, itatta, látta el jó szóval, szeretettel Annácskát csupán csak szeretetből, szinte minden ellenszolgáltatás nélkül.

Szólnom kell még Eszterről, Andrásról s a gyermekeikről: Magdolnáról, Márkról, Marikáról, Marciról. Arról, hogy mit jelentett az összeszokott családnak az új jövevény befogadása. Arról, hogyan vívódott éjszakákon át Eszter, hogy vajon nem hanyagolja-e el akaratlanul is Annácska miatt a többieket, mert vele óhatatlanul is többet kellett foglalkoznia. Arról, hogy hogyan került hónapokra nehéz anyagi helyzetbe a Bársony család Annácska befogadásával. Arról, hogy hogyan segítenek neki (és segít egy pszichológus is) feldolgozni az édesanyja halálát. Arról, hogy hogyan segítik az édesapjával való kapcsolatában, a tanulásban, a gyermeki, a családi élet örömeinek felfedezésében. De ez már egy másik történet lehetne...